

Așezarea neolitică Starčevo-Criș de „La Via Schineni” Com. Mălușteni, jud. Vaslui

În anul 1979 s-a efectuat un mic sondaj arheologic în așezarea de tip Starčevo-Criș de pe teritoriul comunei Mălușteni, în punctul „La via Schineni”. Această așezare este cunoscută de mai multă vreme; de aici s-au recoltat în numeroase rânduri fragmente ceramice tipice culturii Criș, toporașe plate sau de tip calapod, lame microlitice din silex și obsidiană¹.

Așezarea, orientată nord-nord-est — sud-sud-vest, se găsește situată la 1,5 km NE de Mălușteni, pe drumul ce leagă acest sat cu Schinenii, pe poala sudică a dealului Cio-maga, la 300 m de piriul Leaua.

Stațiunea este de dimensiuni mari 120×60 m; cea mai mare parte a ei a fost deranjată de via C.A.P. Schineni: 100×30 m din așezare este în vie, rămânând astfel o mică suprafață care poate fi cercetată. Pînă la piriul Leaua se găsesc fragmente ceramice care după pastă și culoarea din spăr-tură par a fi de tip Starčevo-Criș, deși cea mai mare parte sînt atipice și este foarte greu de precizat dacă au fost scoase la suprafață de lucrările agricole ori s-au scurs din așezarea de mai sus. Alături de aceste cioburi au fost găsite spre pîriu și altele, tipice, dar cucuteniene.

Avînd în vedere situația specială a așezării am încercat să-i delimităm partea sudică și cea vestică, astfel încît să putem în anii viitori trece la cercetarea sistematică. Astfel, au fost trasate două secțiuni: I orientată N—S (30×1,50 m) și a II-a, orientată NNE—SSV (30×2 m). Caroiagul s-a făcut din 2 în 2 m.

În SI urmele stratului de cultură sînt sporadice, fragmentele ceramice descoperite sînt total atipice și friabile. Menționăm descoperirea în capătul de N al secțiunii a unui gratoar înalt pe lamă, specific paleoliticului superior, realizat pe silex de Prut, de bună calitate, alb-albăstrui, puternic patinat.

În SII situația stratigrafică este următoarea (fig. 1):

— strat vegetal, cu o grosime de 10—15 cm;

— strat de culoare negru-brun, foarte închis, în care se găsesc resturile Starčevo-Criș, cu o grosime de 30—60 cm;

— strat de culoare galben, lutos, cu o grosime de 30 cm, în care sporadic mai apar fragmente ceramice;

— strat galben, nisipos, steril din punct de vedere arheologic (în care s-a săpat 20 cm).

În această secțiune urmele stratului de cultură sînt mai bogate, iar în partea ei de E, în carourile 11—13 am descoperit resturile unei locuințe. Aceasta a apărut la adîncimea de 0,20—0,30 m, sub forma unei aglomerări de ceramică și bucăți de chirpic. A fost trasată o casetă — CI — (2,50×2 m), dar marginile locuinței nu au putut fi surprinse în întregime. Din ceea ce s-a degajat, LI (fig. 2) are următoarele dimensiuni — 4,60×4,50 m, ajungînd pînă la 0,70—0,80 m adîncime și este orientată N—S. Observăm că locuința este de tipul semibordei. Nu s-au descoperit urme de pari și nici bucăți de po-dea — alcătuite din suprafețe bătătorite de pămînt sau lutuite. La 0,60 m de L1, la adîncimea de 0,33 m am surprins o mică groapă ovală cu diametrul maxim 0,85 m și 0,15 m adîncime, a cărei umplutură era de culoare pestriță, gălbuie, mult mai deschisă decît restul solului și conținea bucăți de lipitură de vatră. Acestea aveau dimensiunile: 6,5×5 cm; 4×2,5 cm și grosimea de 1,5 cm.

Cea mai mare parte a inventarului locuinței este format din ceramică, puține unelte din silex și obsidiană, un fragment de topor, cîteva fragmente dintr-o rîșniță, bucăți de lipitură de vatră și de chirpic, oase de animale.

Ceramica. Precizăm de la început că cea mai mare parte a ceramicii descoperite este foarte fragmentară și friabilă, astfel că nu

au putut fi întregite decât porțiuni foarte mici de vase. La cele mai multe dintre acestea ca degresant a fost folosită pleavă, lucru care se poate observa foarte ușor și cu ochiul liber. Culoarea pastei este de la roșu deschis spre roșu închis, în spărtură, prezentându-se cu o margine gri spre exterior, iar în interior cu o porțiune neagră. La alte fragmente spărtura este de culoare roșie cu gri sau roșie simplă. Pasta este grosieră și majoritatea vaselor din acest material sînt butucănoase, avînd probabil și dimensiuni mai mari.

O altă categorie este cea de culoare galben închis spre cenușiu, care se întîlnește în proporție redusă și este cenușie în spărtură. Ca degresant a fost folosit nisipul. Este bine frămîntată și arsă și pare să fi fost bine netezită cu un obiect special. Fără să putem spune că are și luciu. Fragmentele descoperite ne fac să credem că aceste vase erau de dimensiuni mai mici și dau impresia de lucru realizat cu grijă.

Formele vaselor sînt mai greu de precizat avînd în vedere starea foarte fragmentară. Au fost descoperite bucăți masive și aproximativ jumătate din partea de jos a unui vas de provizii de dimensiuni mari, cu fundul plat și pereții ușor curbăți, grași. Nu s-a descoperit însă nici un fragment din cealaltă jumătate, așa că nu putem preciza cum arăta aceasta. Apar de asemenea fragmente de boluri tronconice cu buza puțin curbă, buze drepte de vase, fragmente de vase cu picior înalt, gol în interior, de tip fructieră. Pentru categoria de ceramică mai fină, de culoare galben cenușie, observăm tipul de vas bi-tronconic, cu buza dreaptă sau arcuită.

Menționăm faptul că cea mai mare parte a fragmentelor ceramice sînt simple, foarte puține avînd ornamente. Dintre acestea amintim decorul în formă de ciupituri simple, făcute cu unghia, distanțat, cel cu barbotină, sau de tip incizat, dispus simetric. Apar de asemenea și bulinele sau pastilele, singure, de dimensiuni mai mari și briul alveolar. Amintim aici descoperirea părții de jos al unui vas, cu decor incizat format din linii grupate, paralele și în zigzag și cu trei mici protuberanțe, așezate una deasupra celeilalte.

A fost descoperit un număr redus de torți de vase și acestea sînt de dimensiuni relativ mari, cu orificiu circular sau oval. La demontarea locuinței am descoperit și câteva bucăți de chirpic, de dimensiuni relativ mici și care aveau în compoziție pleavă.

Nici un fragment ceramic descoperit în 1979 „La via Schineni” nu este pictat și nici nu prezintă urme de pictură. În stadiul actual al cercetării nu putem preciza dacă este vorba de o caracteristică a acestei așezări, sau este un fapt determinat de condițiile de zacere a ceramicii.

În legătură cu **utilajul litic** al locuinței — acesta este destul de sărac. Materia primă utilizată pentru confecționarea lui este silexul, vinețiu la culoare, sau roșatic și obsidiană neagră și gri, translucidă. Piese sînt în stare fragmentară. Categoria cea mai bine reprezentată este alcătuită din lame (8) : una cu rețușe pe ambele laturi (silex roșatic), o alta rețușată ușor pe o mică porțiune din laturi (obsidiană) și restul fără rețușe. Atrage atenția și o lamă fragmentară din silex alb-albăstrui, puternic patinată, tipică paleoliticului superior. Au fost descoperite în casetă I și bucăți dintr-o rîșniță, confecționată din gresie silicioasă.

La astuparea SII, în dreptul locuinței, am găsit și un topor fragmentar de tip teslă care provine tot de aici. Este confecționat din marnă bej pigmentată cu maro și are următoarele dimensiuni : 5,5 cm lungime ; 4,5 cm lățime ; diametrul orificiului 2,3 cm. Pare a fi rupt din vechime.

În locuința I au fost descoperiți și 6 molari de ierbivori și un os (tot de animal), aflați într-o stare înaintată de descompunere și care din păcate nu au putut fi analizați. Erau grupați în porțiunea din SII a locuinței.

Tot în această zonă am descoperit și un mare număr de fragmente de lipitură de vatră, care se vede clar că nu sînt *in situ* fiind amestecate cu ceramică, chirpici și oase. Provin probabil de la o vatră deranjată din vechime.

Din prezentarea locuinței și a inventarului ei reiese că locuitorii acestei așezări se ocupau cu agricultura, dacă avem în vedere prezența pleavei în compoziția ceramicii și descoperirea fragmentelor de rîșniță. Probabil că altă ocupație o constituia și creșterea animalelor, deși în acest sens, deocamdată, nu putem aduce nici un fel de argumente.

Avînd în vedere caracterul limitat al sondajului nostru nă este destul de greu să facem precizări în ceea ce privește cronologia așezării. Cîteva dintre caracteristicile ei, cele referitoare la ceramică — lipsa completă a picturii, decorul cu barbotină organizată, toporul cu gaură de înmănușare (pentru care deocamdată nu avem analogii), pledează pentru încadrarea într-o fază tîrzie a culturii Starčevo-Criș (III sau IV).

Comparînd ceramica descoperită aici cu cea din alte așezări ale epocii, notăm că există asemănări în ceea ce privește decorul și forma vaselor cu descoperirile de la Perieni—Ripa Roșcanilor și în măsură mai mică cu cele de la Glăvănești Vechi².

Cercetările viitoare, vor trebui să elucideze unele probleme, printre care aceea dacă așezarea continuă pînă la pîriul Leaua și

dacă nu există o legătură între așezările paleolitice din dreapta pârului și cele neolitice timpurii din stînga lui.

NOTE

¹ N. Zaharia, M. Petrescu-Dimbovița, Em. Zaharia, *Așezări din Moldova. De la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, București, 1970, p. 347; Gh. Coman, *Murgeni, contribuții la istoria unei străvechi așezări*, Vaslui, 1971.

² M. Petrescu-Dimbovița, *Materiale*, 3, 1957, p. 65—82; E. Comșa, *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 9—36.

COMM. MĂLUȘTENI, DÉP. VASLUI CRIȘ DE „LA VIA SCHINENI“ COMM. MĂLUȘTENI, DÉP. VASLUI

RÉSUMÉ

En 1979, sur le territoire du village Mălușteni, dans le point „La via Schineni“ on a effectué un petit sondage archéologique. Sont trassées deux

sections, dans la deuxième on a surpris un établissement de type demichaumiére, moins creuse. L'inventaire de cet établissement est formé de céramique et fragments du torchis, avec de balle dans leurs compositions, des outils en silex et obsidienne, un fragment d'hache, perforé et des fragments d'une meule.

Les caractéristiques de l'ornamentation de la céramique, le manque absolue de la peinture et la présance de l'hache perforé sont des arguments pour l'encadrement dans une étape finale de la culture Starčevo-Criș (la IIIème ou la IVème phase).

L'établissement de „La via Schineni“ présent des analogies avec celle de Perieni—Ripa Roșcanilor (dép. de Vaslui) en ce qui concerne la céramique (les formes et le décor des vases) et dans une mesure plus petite avec celle de Glăvăneștii Vechi (dép. de Iassy).

EXPLICATIONS DES FIGURES

Fig. 1. Mălușteni — „La via Schineni“. Profil et plan de la IIème Section.

Fig. 2. Mălușteni — „La via Schineni“. Plan de l'établissement n°1 (S II; cassette 1).

f